

Asia: VN/2401/2026

Ehdotus kansallisiksi mediakasvatuslinjauksiksi

1. Johdanto

Mahdolliset kommentit ja huomiot johdannosta:

- Hyvä, että jo johdannossa on hallitusohjelman kirjaus opettajien valmiuksien kasvattamisesta: "Opettajien valmiuksia kasvattaa oppilaita kriittiseen medialukutaitoon sekä tietoisuuteen kyberriskeistä vahvistetaan laajan yhteiskunnallisen resilienssin lujittamiseksi."
- Hyvä, että keskeisimmät käsitteet avataan jo johdannossa
- Mihin saakka uusien linjausten on tarkoitus olla voimassa? Tieto olisi tärkeä jo johdannossa, jotta paikalliset suunnitelmat/linjaukset voidaan sovittaa samalle aikavälille, ja toisaalta osataan ennakoida myöhempiä päivitystarpeita

2. Mediakasvatuksen nykytila

Mahdolliset kommentit ja huomiot mediakasvatuksen nykytilasta:

- Mediakasvatuksen nykytilasta annetaan liian hyvä kuva kun todetaan, että mediakasvatus on Suomessa laadukasta ja monipuolista
- Perusopetus suurimpana mediakasvatuksen toteuttajana ei ole pystynyt välttämättä ihan laadukkaasti suoriutumaan tehtävästään, sillä suurella osalla opettajista ei ole lainkaan tai juuri lainkaan koulutusta mediakasvatukseen
- Mediakasvatus ei voi olla vain teknistä digiosaamista, mitä se helposti on tämänhetkisen opettajien täydennyskoulutustason mukaisesti. Osaaminen on keskittynyt eri toimijoiden ja instituutioiden käsiin, kuten mediakasvatusseura, yms. joiden tukeen on myös perusopetuksessa nojattu -

perusopetuksellisen opettajien toteuttaman mediakasvatuksen kehittäminen on tällöin jäänyt toteutumatta.

- Fokus on siirtynyt aiheesta suojaamiseen. Perusopetuksessa on lähinnä ehditty reagoida uhkiin. Ollaan siis valmiiksi aivan väärällä orientaatiolla lähdetty asiaan.

- Mediakasvatus ei ole vahvaa, kuten tässä väitetään, esim. perusopetuksessa ei ole voitu ottaa käyttöön esim. kaikkea ammattilaisten aineistoa.

3. Visio

Mahdolliset kommentit ja huomiot visiosta:

- Visio on lyhykäisyydessään ja ytimekkyydessään hyvä, mutta kaipaisimme siihen vielä toteamusta myös kaikkien yhdenvertaisesta mahdollisuudesta osallistua keskusteluun osana laajempaa osallisuutta yhteiskuntaan, sillä hiljentäminen on kasvanut isoksi trendiksi yhteiskunnassamme.

4. Tavoitteet

Mahdolliset kommentit ja huomiot tavoitteista:

- Kolme asetettua päätavoitetta ovat hyvät, mutta tavoitteiden saavuttamiseksi ehdotettuihin toimenpiteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota

5. Toimenpiteet

Mahdolliset kommentit ja huomiot toimenpiteistä:

- Toimijuuden vahvistaminen: tarvitaan selkeä rakenne alueellisen ja kunnallisen toimijuuden vastuista ja velvollisuuksista sekä suunnitelma eri toimijoiden työnjaosta

- Osaamisen kehittäminen: medialukutaidon aseman vahvistaminen opetuksessa vaatii vahvan normatiivisen perustan. Jos tavoitteet halutaan määritellä oppiainekohtaisesti, tulee opetussuunnitelmatyössä pohtia tarkasti, mitä sisältöjä voidaan eri oppiaineissa jättää pois uude tieltä. Ammattilaisten osaamisen kehittäminen uusien teknologioiden suhteen on välttämätöntä ja erityisesti tulisi perusopetuksen osalta huomioida vuonna 2029 edessä oleva PISA-tutkimus (The PISA 2029 Media and Artificial Intelligence Literacy (MAIL), jossa tullaan arvioimaan media- ja tekoälylukutaitoa

- Kestävyyden edistäminen: kun otsikkona on kestävyyden edistäminen, tulisi sen alla kaiken esitetyn toiminnan edistää nimenomaan kestävää elämäntapaa. Tässä ei nyt tapahdu näin. Esimerkiksi ympäristönäkökulmaa ei tuoda esille vaikkapa tekoälyn käytön merkittävistä ympäristövaikutuksista mainitsemalla.

6. Toimeenpano ja seuranta

Mahdolliset kommentit ja huomiot toimeenpanosta ja seurannasta:

- Toimialarajat ylittävän yhteistyön tarpeen ja sen organisoinnin voisi tuoda esiin vahvemmin

7. Liitteet

Mahdolliset kommentit ja huomiot liitteistä:

- Ei kommentoitavaa

8. Yleiset kommentit linjausluonnoksesta

Yleiset kommentit kokonaisuudesta:

- Perheiden toimijuutta voidaan ohjata kansallisilla digilaitteiden käyttösuosituksilla ja eri sektoreiden omalla mediakasvatuksella, mutta vanhemmat tarvitsevat lisää tukea sekä oman että lastensa median käytön ohjaamiseen.

9. Muita mahdollisia terveisiä valmistelijoille

Muita mahdollisia terveisiä:

Arvopohjan yhtenevyys on yhä iso kysymys. Joukko on laajalla, joten se kertoo eriarvopohjaisuudesta - linjauksessa on ristiriitoja. Mediakenttä ei ole enää yhtenäistä - äärimediallisuus on kasvanut myös kaupallisessa mediassa. Keskustelun tarkoituksellinen kärjistäminen, polarisointi, klikkiotsikointi ym. Tämä tarkoittaa, että asioita arvioidaan eri tavalla.

Nurminen Annika

Valkeakosken kaupungin koulutus- ja hyvinvointikeskus - Etelä-Pirkanmaan
opetuspalveluiden kuntaverkosto: Valkeakoski, Pälkäne, Urjala, Sastamala